

NA TITULNÍ STRANĚ
 chodský pes Arga
 Prima Nova,
 rez. CAC, nar. 13. září
 1990, o. Car Na Ba-
 rance, m. Asta Santa-
 na, chov. J.
 Svobodová, maj. V.
 Kaňka, Sadská

CHODSKÝ PES

S těmito nápadnými černožlutými psy se na našich výstavách setkáváme stále častěji a většinou jsou ve středu pozornosti. I když jejich vzhled může laikovi připomenout německého ovčáka s poněkud delší srstí, jedná se o nové české plemeno - chodského psa.

Nově vzniklé plemeno nebo pes Jana Sladkého Koziny?

Všichni chodští psi, které dnes potkáváme na výstavách, představují výsledek soustavné chovatelské práce, započaté v roce 1985. Osm let je na vznik nového plemene krátká doba, v případě chodského psa se však nejedná o plemeno úplně nové, vytvořené, jako v mnoha jiných případech, křížením těch již existujících. Jde tedy o prastaré původní plemeno? Ani to nelze jednoznačně tvrdit. Pravda, už v minulém století popisoval spisovatel J. Š. Baar typické chodské psy vyrovnaného typu, kteří se vyskytovali především ve vesnici Klenci na Chodsku, a později i Alois Jirásek ve svých Psohlavcích považuje existenci typických chodských psů po boku udatných Chodů za nepochybnou - ale to všechno jsou zprostředkovaná svědectví literátů, nikoliv přímé exaktní důkazy. Je dosti pravděpodobné, že psi do určité míry jednotného typu na Chodsku existovali, ale chybí nám doklady o tom, jak tyto psi vypadali a zda měli něco společného s dnešními chodskými psy. Jejich skutečná historie začíná až v roce 1984, kdy byla v našem časopise zveřejněna fotografie s podtitulkem „chodský pes“, představující sice psa značně se podobajícího dnešním „choďákům“, ale s tím, že se jedná o izolovaného jedince, nikoliv o zástupce určitého typu či dokonce plemene. Na základě této fotografie se autor článku, ing. J. Findejsovi, přihlásili lidé, kteří psa podobného typu doma měli a myšlenka obnovy či znovuvytvoření chodského psa je zaujala. Byla nalezena ještě další zvířata a ze všech pak byli vybráni čtyři jedinci, kteří nejvíce odpovídali představám svého tvůrce. Šlo o zvířata neznámého původu, nikoliv o nepodařené německé ovčáky s PP nebo bez, i když pochopitelně nelze zcela vyloučit, že i německý ovčák mohl být jedním z předků zmíněných jedinců. Byli to dva psi - v první linii Dixi a v druhé linii Blesk a jedna fenka Besy. První dva vrhy v roce 1985 a 1986 se uskutečnily v chovné stanici „na Barance“ pana Leopolda Hylky z Otaslavic u Prostějově. V roce 1990 do chovu vstoupil coby zakladatel třetí linie Brix a pro oživení krve dvě další fenky nedokladovaného původu Dina a Betty. Všichni jedinci, kteří byli vybráni pro regeneraci, byli nejprve posouzeni a schváleni bonitační komisí, která povolila zpočátku jeden zkušební vrh

a teprve na základě jeho vyhodnocení rozhodovala o dalším využití v chovu.

Od počátku cílevědomého chovu až po současnost bylo v patnácti chovných stanicích odchováno již kolem 400 jedinců. Praotci dnešních chodských psů byli menší než němečtí ovčáci, měli hustší srst, odolnou vůči nepřízní počasí, a charakteristické zbarvení black and tan. Podle představ ing. Findejse se měli co nejvíce podobat jak psům na ilustracích Mikoláše Alše, tak i pomníku v Hrádku u Domažlice, znázorňujícímu Jana Sladkého Kozinu s věrným psem po boku. Důraz byl kladen na charakteristickou střední výšku (feny 48-53 cm, psi 51-56 cm), bohatou podsadu a dlouhou srst, postavení a nesení krátkých, u kořene širokých a daleko od sebe nasazených uší, které jsou, na rozdíl od NO, bohatě osrstěné, a to i uvnitř, a pevný, rovný hřbet. Poměrně rychle se podařilo upevnit požadovaný typ a tak jsou zvířata, s nimiž se dnes setkáváme na našich výstavách, až překvapivě vyrovnaná.

Nenáročný venkovan

I když vzhled chodského psa budí zalíbení, není jistě jediným důvodem, proč se toto plemeno záhy po svém vzniku tak rychle šíří. Chovatelé tvrdí, že s příjemným exteriérem se pojí neméně příjemná povaha. „Choďák“ je velmi temperamentní a činorodý, přitom však snadno ovladatelný, inteligentní a učenlivý. Jeho hlavní předností je mimořádná otužilost a vytrvalost. Má pevný hřbet přecházející v krátká bedra, umožňující charakteristický nízký klus. Je to drsný přírodní chlapík, kterému svědčí celoroční pobyt venku. Vždyť původně se uvažovalo i o názvu „český selský pes“, který by vyjadřoval nejen jeho původ - jedinci, na kterých byl založen čistokrevný chov, byli posbíráni mnohdy doslova po selských dvorcích -, ale i ideální prostředí k životu. Chodský ovčák je venkovan, ke spokojenému životu potřebuje prostor a práci. Je ideálním hlídačem, hodí se ke služebnímu výcviku. Chodský pes má výborný čich, problémy mu nedělá ani poslušnost a obrana. Lidé, kteří už mají s výcvikem chodského psa nějaké zkušenosti, si ho pochvalují, ale varují před mechanickým použitím metody, běžně uplatňované u německých ovčáků. „Choďáci“ špatně snášejí drn a úmorné jednotvárné opakování cviků. Proto je nutno k jejich výcviku přistupovat nápaditě, aby pes neztratil zájem. Jednou naučené si pak dlouho pamatuje. Pochopitelně ho jako každé štěně, a štěně služebního nebo pracovního plemene dvojnásob, musíme odmláčka vychovávat, ale se skutečným výcvikem bychom neměli příliš spěchat, nic nezmeškáte, začnete-li až po dosažení jednoho roku.

STANDARD CHODSKÉHO PSA

Celková charakteristika: Chodský pes je středně velký pes ovčáckého typu, s obdélníkovým rámcem těla. Má dlouhou srst s bohatou podsadou, která ho činí otužilým a odolným vůči povětrnostním vlivům. Vyniká harmonickou stavbou těla. Všechny tělesné partie jsou sladěny tak, že jako celek působí kompaktně a ladně. Charakteristické pro plemeno je postavení a nesení krátkých uší, elegantní linie dlouhé šije a krku a dále bohatost dlouhé srsti. Jeho pohyb je lehký a volný. Vyznačuje se živou povahou bez známek nervozity. Je přítulný ke členům rodiny, zejména k dětem. Vůči cizím osobám je zdrženlivý, avšak při ohrožení svých blízkých nebo jejich majetku umí být ostrý a útočný. Je výborným hlídačem, ochranným a doprovodným psem, který je schopen náročného výcviku. Je obdařen vynikajícím nosem, čichové práce zvládá s lehkostí a temperamentem. Díky ideální střední velikosti a dobré ovladatelnosti lze chodského psa využít ve slepečnickém výcviku. Navíc pro výborné čichové schopnosti může být s úspěchem nasazen při záchranných akcích a při vyhledávání osob v lavinách. Projevuje rovněž vloh pro střežení stád a práci v zápahu. **P o v a h a:** Temperamentní pes rychlý, ne však překotný, reakcí. Lehce učenlivý, pozorný, dobře ovladatelný, poddajný. Je skromný, nenáročný a houževnatý. Jeho přítulnost k malým dětem je obdivuhodná a činí z něj příjemného společníka rodiny. Je nebojácný, pevných nervů a mimořádně ostržitý. Má výborné čichové schopnosti.

H l a v a: Lebka je plochá a zvolna se zužující směrem k očím se středem zúžení po čelním vrubu, který je lehce naznačen. Týlní hrbol je hmatatelný, avšak na pohled nevýrazný. Čenichová partie je mírně kratší než mozkovna, od níž je oddělena šikmým čelním sklonek. Čelní sklon není ani příliš ostrý, ani příliš mírný. Nadočnicové oblouky jsou zřetelné, ale nevystupující. Líce jsou suché, pokryty plochými svaly. Kůže lebeční partie je napjatá a pokrytá krátkou, hustou a hladkou srstí. **N o s n í h ř b e t** je rovný (přímý), s prodlouženou linií mozkovny téměř rovnoběžný. Směrem k čenichu se klinovitě zužuje. **Č e n í c h** středně velký, plný, černě pigmentovaný, nozdry otevřené. **P y s k y** pevné, suché, dobře přilehlé, s uzavřenými kouty. Horní a dolní čelist jsou úměrné, silné a delší, postupně se zužující k čenichu. Tváře hladké, dobře přiléhající, pod očima nepropadlé.

Ch r u p: Úplný, zuby zdravé, silné, čistě bílé, v pravidelném postavení, nůžkového skusu. Stoličky na sebe přesně dosedají, řezáky se navzájem dotýkají.

O č i: Středně velké, mandlového tvaru, mírně šikmo posazené. Nemají být vypouklé, ani zapadlé. Jsou lesklé, energického, avšak příjemného výrazu, barvy tmavě hnědé. Víčka dobře přiléhají. **U š i:** Krátké, vzprámené, dobře otočené, vysoko nasazené a blízko sebe postavené. Jsou trojhranné, se širší základnou, na hrotech buď zašpicatělé nebo lehce zaoblené. Základna musí být tak široká, aby kolmice spuštěná ze špiče ušního boltce se dotýkala lícní kosti. Ušní boltce jsou pokryty delší hustou srstí, která zejména u kořene a po okraji boltce tvoří štětky. Kupírování uší je nepřipustné.

K r k: Ladně nesený a utvářený, delší, velmi pružný. Směrem k plecím se mírně rozšiřuje. Linie krku svírá s horizontální rovinou úhel 45°. Krk je pokrytý hustou dlouhou srstí.

T ě l o: Hrudník je v průřezu oválného tvaru, jeho horní okraj je tupý, spodní zašpicatělý. Sahá po úroveň lokte. Žebra jsou mírně klenutá, ne však sudovitá. Předhrudí zepředu širší, náležitě osvalené. Hřbet rovný, pevný, nepřilíhající dlouhý, v kohoutku lehce vyvýšený. Bedra krátká, pružná, dobře vázaná, v jedné linii navazují na hřbet. Břicho pevné, vtažené. Zád začíná ve stejné výšce se hřbetem a v mírně svažitě linii, bez přechodů, směřuje k ocasu.

O c a s: V klidu a v pohybu je volně spuštěný v lehkém oblouku, při vzrušení zvednutý po úroveň hřbetu. Je bohatě osrstěný a dosahuje k hleznu. Umělé zkracování je nepřipustné.

H r u d n í k o n č e t i n y: Dobře záuhlené v kolenní i hleznu. Jsou při pohledu zezadu rovné. Stehno je silné, vydatně osvalené. Nárt je pevný. Kolenní a hlezenní klouby jsou dobře zaoblené. Zadní stranu stehna pokrývá přerůstající srst.

T l a p y: Středně velké, oválného tvaru. Mají pevné, pružné polštářky a klenuté, sevřené prsty s krátkými, silnými drápy. Polštářky a drápy jsou plně pigmentovány.

P o h y b: Přirozeným pohybem je nízký klus s diagonálním posunem končetin při zachování neměnné linie hřbetu. Chod je lehký, pružný a prostorný.

K ů ž e: Napjatá, v každé partii dobře přilehlá. Pigment polštářků a drápů je černý, viditelné sliznice jsou tmavě pigmentovány.

S r s t: Kromě obličejové části hlavy, hrotů ušních boltců a přední strany obou párů končetin, kde je srst krátká a hladká, pokrývá tělo lesklá, dlouhá, hustá, tvrdší srst. Její délka se pohybuje od 5 do 12 cm. Má být rovná nebo jen lehce zvlněná, na krku a hrudi mírně otevřená, jinak přilehlá. Dobře vyvinutá podsada je kratší a měkčí. Ušní boltce jsou bohatě osrstěny. U kořene a po okraji jsou vyvinuty štětky. Zvlášť dlouhá srst se tvoří na šíji, hřbetu a dále na zadní straně předloktí a stehna, kde je mírně praporcovitá. Ocas je hustě osrstěn a má na spodní straně dlouhou, mírně praporcovitou srst. **Z b a r v e n í:** Černá až kovově černá se sytější žlutými znaky typu „black and tan“. Čím jsou znaky sytější, tím lépe. Jiné zbarvení srsti než černé se znaky je nepřipustné. Znaky jsou vyvinuty na okraji a uvnitř ucha, nad očima, na lících, odkud plynule přecházejí na hrdlo, kde tvoří charakteristický pŕlměsíc na hrudi, přičemž hrudní znaky jsou odděleny od znaků na hrdle, na hrudních končetinách od prstů po úroveň lokte, na pánevních končetinách, a to na vnitřní a zadní straně stehna a od prstů po úroveň hlezna a kolem řitního otvoru. Mohou být navíc vyvinuty na spodní straně hrudníku, břicha a ocasu. Mohou chybět na zadní straně stehna.

V ý š k a a h m o t n o s t: Výška v kohoutku 51 až 56 cm u psa, 48 až 53 cm u fen. Hmotnost se pohybuje v rozmezí 16-25 kg.

Chodský pes je temperamentnější a má rychlejší reakce než průměrný služební pes, při obraně připomíná spíše dobřmana než německého ovčáka. Rychle dokáže přejít z klidu do aktivity a naopak.

Není nutné ho podrobit služebnímu výcviku na kynologickém cvičišti, ale je nutné poskytnout mu základní výcvik a nějaké zaměstnání. Chodský pes je dobrý hlídač, je to ovčák, takže je možné ho využít při práci u stáda. Samozřejmě je použitelný při záchranném výcviku. Nabízí se ještě další oblasti využití, např. v saňovém sportu. Vzhledem k tomu, že se jedná o plemeno velice mladé, nejsou ještě v praxi ověřeny všechny jeho možnosti, ale např. na soutěžích agility se začíná úspěšně objevovat.

Tvůrci chodského psa kladli od počátku velký důraz na užítkovost, odolnost a nenáročnost. Zástupci tohoto plemene jsou odolní vůči jakékoliv nepřízní počasí, silným mrazům i dlouhotrvajícím deštům. Jejich srst vyniká silnou podsadou. Chovatelé chodských psů tvrdí, že jejich zvířata se odolností vyrovnávají severským plemenům.

Ani péče o dlouhou srst není zvlášť náročná. Stačí ji jednou týdně důkladně pročesat.

Stručně řečeno: záměr tvůrců se zdařil. Chodský pes je mimořádně zdravý a otužilý, jako správný synek ze selského dvora. Zastane takřka každou práci, zahálka a nicnedělání jsou mu z duše protivné.

Budoucnost chodského psa

Vypadá to, že o budoucnost se chodský pes nemusí obávat. Počet kvalitních jedinců, uznávaných do chovu, rok od roku roste, stejně jako počet chovných stanic. Důvodem vzrůstající oblíbenosti jistě není jen to, že to je „hezký český“ pes, ale i zřetel chovu, které svědčí jednoznačně v jeho prospěch. Chodský pes má „praktickou“ velikost: je tak velký, že si dokáže zjednat respekt a zadržet případného vetřelce, zároveň ale tak malý, že jeho transport nečiní potíže, pochopitelně mu stačí relativně menší množství potravy a především ho dokáže fyzicky zvládnout - na rozdíl od většiny ostatních služebních plemen - i tělesně nijak zvlášť disponovaná osoba. Vzhledem k tomu, že chodský pes je navíc snadno ovladatelný, lze ho doporučit i začátečnickům včetně mládeže, která se chce věnovat služebnímu výcviku. I když pro uznání do chovu chodský pes žádnou zkoušku skládat nemusí, alespoň základní výcvik by měl absolvovat. Nejen z důvodu lepší ovladatelnosti, ale i proto, že většina chodských psů cvičí doslova s nadšením a s nebyvalou horlivostí. Ta může být někdy příčinou zbrklého a nepřesného provádění předepsaných cviků. Není však problémem příliš aktivního psa citlivě usměrnit.

Když si ke všem vyjmenovaným přednostem chodského psa připočteme jeho už dříve zmiňovanou odolnost vůči zimě, ale i horku, bezproblémové zdraví a nakonec i ve srovnání s dnešními relacemi příznivou cenu (3000 - 4000 Kč), je jasné, že o budoucnost tohoto plemene není třeba mít strach.

Chovatelé a milovníci chodských psů sdružuje u nás Klub přátel chodského psa, který má kolem 180 členů. Pro případné vážnější zájemce uvádíme kontaktní adresy na představitele klubu:

Hl. poradce a předseda klubu: Ing. Jan Findejs, Čsl. armády 19, 253 01 Hostivice
redaktor klub. zpravodaje a instruktor výcviku: Jana Kudrnáčová, Rosnice 19, 503 12 Všešary

poradce chovu pro Moravu: Ivana Kurtinová, Dolní 30, 796 01 Prostějov.

Prvním dvěma uvedeným autorka článku děkuje za poskytnutí cenných poznatků i osobních zkušeností. Sm

